

sekcja 1. IDENTYFIKACJA SUBSTANCJI/MIESZANINY I IDENTYFIKACJA PRZEDSIĘBIORSTWA	
1.1 Identyfikator produktu:	Formierski gips kl. II, Formierski gips kl. III żółty, Formierski gips kl. III niebieski, Formierski gips kl. III Ortho, Formierski gips kl. III Ortho extra biały, Formierski gips kl. IV różowy, Formierski gips kl. IV szampański, Formierski gips kl. IV brązowy, Formierski gips kl. IV extra biały, Formierski gips kl. V zielony, Gips artykulacyjny kl. III.
1.2 Istotne zidentyfikowane zastosowania substancji/ mieszaniny oraz zastosowanie odradzane:	Do użytku profesjonalnego w pracowniach protetycznych i gabinetach stomatologicznych; Do wykonywania modeli roboczych. <i>Szczegółowe informacje dotyczące zastosowania, właściwości oraz sposobu użycia gipsów znajdują się w kartach ofertowych wyrobu. Zastosowania nie wymienione w dokumentach firmy Nowy Łąd należy wcześniej skonsultować z przedstawicielem firmy.</i>
1.3 Dane dotyczące dostawcy karty charakterystyki:	Kopalnia Gipsu i Anhydrytu „Nowy Łąd” Sp. z o. o. w Niwnicach, 59 – 600 Lwówek Śląski telefon: (075) 782 43 56 do 58 fax: (075) 782 35 57 Osoby odpowiedzialne za karty charakterystyki: e.sobczyszyn@nowylad.com.pl
1.4 Numer telefonu alarmowego:	112 – numer alarmowy z telefonu komórkowego i stacjonarnego 999 – pogotowie ratunkowe 998 – straż pożarna 997 – policja 0 800 168 083 – telefon wspólny dla wszystkich wymienionych wyżej firm (czynny od poniedziałku do piątku między 8:00-16:00 w pozostałych godzinach informację odbiera automat)

sekcja 2. IDENTYFIKACJA ZAGROZEŃ	
2.1 Klasyfikacja substancji/ mieszaniny:	Nie są klasyfikowane jako niebezpieczne
2.2 Elementy oznakowania	Produkty nie wymagają specjalnego oznakowania
2.3 Inne zagrożenia:	Zgodnie z załącznikiem XIII Rozporządzenia REACH w sprawie PBT oraz vPvB, nie spełnia kryteriów PBT ani vPvB Ze względu na swoją postać – ziarna poniżej 0,2 mm, mogą mechanicznie podrażniać układ oddechowy, podczas przesypania może nastąpić zaprószenie oczu

sekcja 3. SKŁAD / INFORMACJA O SKŁADNIKACH	
3.1 Substancja:	Nie dotyczy
3.2 Mieszanina:	Gips (CaSO ₄ x ½ H ₂ O):nr CAS 10034-76-1 nr WE 231-900-3 zawartość 97 % ± 2%
Inne informacje:	Okres przechowywania produktów w warunkach zgodnych z sekcją 7, wynosi 6 miesięcy od daty produkcji umieszczonej na opakowaniu.

sekcja 4. ŚRODKI PIERWSZEJ POMOCY	
4.1 Opis środków pierwszej pomocy	Po wdychaniu: Osobę poszkodowaną wyprowadzić na świeże powietrze i obserwować, w razie konieczności wezwać pomoc medyczną. Po kontakcie ze skórą: Skórę dokładnie spłukać wodą. W przypadku wystąpienia podrażnienia skonsultować się z lekarzem.

	<p>Po kontakcie z oczami: Nie trzeć oczu. Płukać dużą ilością wody przez minimum 15 min, podczas płukania trzymać oczy szeroko otwarte. Wyjąć soczewki kontaktowe. Gdy podrażnienie utrzymuje się skonsultować się z lekarzem okulistą.</p> <p>Po połknięciu: Nie wywoływać wymiotów, natychmiast wypić dużą ilość wody. Niezwłocznie skontaktować się z lekarzem.</p>
4.2 Najważniejsze ostre i opóźnione objawy oraz skutki narażenia	Natychmiast usuwać produkt ze skóry, oczu i śluzówek, co pozwoli zapobiec wszelkim opóźnionym skutkom narażenia.
4.3 Wskazania dotyczące wszelkiej natychmiastowej pomocy lekarskiej i szczególnego postępowania z poszkodowanym	W przypadku wystąpienia jakichkolwiek niepokojących objawów wezwać natychmiast pomoc medyczną, pokazać kartę charakterystyki i opakowanie. Wskazany jest dostęp do bieżącej wody. W przypadku wielokrotnego lub długotrwałego kontaktu ze skórą stosować kremy ochronne.

sekcja 5. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POŻARU

5.1 Środki gaśnicze	<p>Odpowiednie środki gaśnicze: wszystkie typy środków gaśniczych</p> <p>Niewłaściwe środki gaśnicze: brak</p>
5.2 Szczególne zagrożenia związane z substancją/ mieszaniną	Nie istnieją żadne szczególne zagrożenia związane z właściwościami samego produktu. Preparat nie jest palny.
5.3 Informacje dla straży pożarnej	Standardowe procedury postępowania.

sekcja 6. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NIEZAMIERZONEGO UWOLNIENIA DO ŚRODOWISKA

6.1 Indywidualne środki ostrożności, wyposażenie ochronne i procedury w sytuacjach awaryjnych	<p>Należy przestrzegać przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych, przestrzegać regulaminu pracy i ustalonego w miejscu pracy porządku, dbać o wyposażenie, nie używać uszkodzonego sprzętu. W zakresie postępowania z materiałem zastosować się do sekcji 7, w zakresie środków ochrony indywidualnej zastosować się do sekcji 8.</p> <p>Dla osób nie należących do personelu udzielającego pomocy: Należy upewnić się, czy nie ma niebezpieczeństwa dla innych osób w pobliżu (poszkodowanych, ratujących i in.) i w razie potrzeby zabezpieczyć miejsce zdarzenia oraz wezwać pomoc.</p> <p>W razie braku niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia człowieka należy rozpocząć działania prowadzące do ograniczenia przedostawania się produktu do środowiska, oraz rozpocząć prace porządkowe.</p>
6.2 Środki ostrożności w zakresie ochrony środowiska:	Przeciwdziałanie uwolnieniu większych ilości materiału do środowiska (kanalizacji, wód gruntowych lub powierzchniowych oraz gleby) poprzez zastosowanie kanalizacji bezodpływowej, odstożników osadu; zabezpieczenie studzienek ściekowych.
6.3 Metody i materiały zapobiegające rozprzestrzenianiu się skażenia i służące do usuwania skażenia:	Odkurzyć powierzchnię lub zamieść, nie wzbijając pyłów. Zebrać do pojemnika na odpady. Duże ilości odpadów usuwać zgodnie z obowiązującymi przepisami.
6.4 Odniesienia do innych sekcji	Środki ochrony indywidualnej: sekcja 8 Postępowanie z odpadami: sekcja 13

sekcja 7. POSTĘPOWANIE Z SUBSTANCJAMI ORAZ ICH MAGAZYNOWANIE

7.1 Środki ostrożności dotyczące bezpiecznego	Podczas przenoszenia unikać wzbijania pyłu. Nie spożywać pokarmów i napojów. Podczas pracy z produktami na bazie gipsu należy unikać noszenia zegarków,
--	---

postępowania	pierścionków oraz innych przedmiotów przylegających do skóry i mogących powodować gromadzenie się preparatu pod nimi.
7.2 Warunki bezpiecznego magazynowania, łącznie z informacjami dotyczącymi wszelkich wzajemnych niezgodności	Przechowywać w zamkniętych oryginalnych i oznakowanych opakowaniach w suchych, dobrze wentylowanych pomieszczeniach, nie wystawiać bezpośrednio na działanie promieni słonecznych.
7.3 Szczególne zastosowania końcowe	Prace pomocnicze w laboratoriach dentystycznych i protetycznych.

sekcja 8. KONTROLA NARAŻENIA I ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ

8.1 Parametry dotyczące kontroli	Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U.2014 nr 0, poz.817) niezbędne jest prowadzenie monitoringu w środowisku pracy.
• NDS i NDSCh	Pyły gipsu zawierające < 2% wolnej krystalicznej krzemionki i nie zawierające azbestu - pył całkowity: NDS – 10 mg/m ³
• DSB	Nie dotyczy
• monitoring	Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U.2011 nr 33 poz.166)
8.2 Kontrola narażenia	
8.2.1 Stosowne techniczne środki kontroli	Zapewnić właściwą wentylację pomieszczenia oraz czynną wentylację stanowiskową podczas pracy z preparatem.
8.2.2 Indywidualne środki ochrony	
• dróg oddechowych	Nie jest wymagane przy sprawnej wentylacji ogólnej i stanowiskowej. W sytuacjach awaryjnych, przy tworzeniu się pyłów, stosować maski przeciwpyłowe.
• rąk	Rękawice ochronne
• oczu i twarzy	Okulary ochronne lub ochrona twarzy
• skóry	Fartuch ochronny, ubranie ochronne

sekcja 9. WŁAŚCIWOŚCI FIZYCZNE I CHEMICZNE

9.1 Informacje na temat podstawowych właściwości fizycznych i chemicznych	<p>Wygląd: drobnokrystaliczny proszek barwy: białej, żółtej, niebieskiej, różowej, szampańskiej, brązowej, zielonej (w zależności od wersji wyrobu)</p> <p>Zapach: brak</p> <p>Próg zapachu: nie dotyczy</p> <p>pH: 7-8</p> <p>Temperatura topnienia / krzepnięcia: > 1000⁰ C</p> <p>Początkowa temperatura wrzenia i zakres temperatur wrzenia: nie dotyczy</p> <p>Temperatura zapłonu: nie dotyczy</p> <p>Szybkość parowania: nie dotyczy</p> <p>Palność: nie dotyczy</p> <p>Górna / dolna granica palności / wybuchowości: nie dotyczy</p> <p>Prężność par: nie dotyczy</p> <p>Gęstość par: nie dotyczy</p> <p>Gęstość względna: ok. 0,9 g/cm³</p> <p>Rozpuszczalność: nie rozpuszczalny</p> <p>Współczynnik podziału n-oktanol/woda: nie dotyczy</p> <p>Temperatura samozapłonu: nie dotyczy</p> <p>Temperatura rozkładu: nie dotyczy</p> <p>Lepkość: nie dotyczy</p> <p>Właściwości wybuchowe: nie posiada</p>
--	---

	Właściwości utleniające: nie posiada
--	---

sekcja 10. STABILNOŚĆ I REAKTYWNOŚĆ	
10.1 Reaktywność	Nie dotyczy
10.2 Stabilność chemiczna	Odpowiednio przechowywane produkty (sekcja 7) są stabilne. Zmieszane z wodą tężeją tworząc stabilną strukturę, która w normalnych warunkach nie reaguje ze środowiskiem.
10.3 Możliwość występowania niebezpiecznych reakcji	Przy składowaniu i posługiwaniu się zgodnie z przepisami żadne nie są znane.
10.4 Warunki, których należy unikać	Unikać zawilgocenia – preparaty ulegają stwardnieniu.
10.5 Materiały niezgodne	Brak
10.6 Niebezpieczne produkty rozkładu	Przy składowaniu i posługiwaniu się zgodnie z przepisami żadne nie są znane.

sekcja 11. INFORMACJE TOKSYKOLOGICZNE	
11.1 Informacje dotyczące skutków toksykologicznych	Substancja nietoksyczna.
Drogi narażenia:	
• drogi oddechowe	Pył może podrażniać gardło, układ oddechowy i powodować kaszel.
• droga pokarmowa	Może wystąpić podrażnienie ust, gardła i żołądka
• skóra	Może wysuszać skórę.
• oczy	Może mechanicznie drażnić oczy (obce ciało)

sekcja 12. INFORMACJE EKOLOGICZNE	
12.1 Toksyczność	Nie jest toksyczny dla środowiska.
12.2 Trwałość i zdolność do rozkładu	Nie ulega biodegradacji.
12.3 Zdolność do bioakumulacji	Współczynnik bioakumulacji nie został oznaczony.
12.4 Mobilność w glebie	Nie jest mobilny.
12.5 Wyniki oceny właściwości PBT i vPvB	Nie dotyczy
12.6 Inne szkodliwe skutki działania	Nie dotyczy

sekcja 13. POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI	
13.1 Metody unieszkodliwiania odpadów	
Bezpieczne obchodzenie się z odpadami:	Stałe odpady i stwardniały produkt można traktować jak gruz budowlany. Wywóz do miejsc składowania po uzgodnieniu z właściwym urzędem. Przestrzegać przepisów Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2013 nr 0 poz.21).
Obchodzenie się z odpadami opakowaniowymi:	Przestrzegać przepisów Ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz.U.2013 nr 0 poz.888). Zanieczyszczone produktem opakowanie potraktować jak produkt.
Kod odpadu:	produkt: 10 13 82 (<i>Odpady z produkcji spoiw mineralnych-Wybrakowane wyroby</i>) opakowanie: 15 01 05 (<i>Odpady opakowaniowe – Opakowania wielomateriałowe</i>)

sekcja 14. INFORMACJE DOTYCZĄCE TRANSPORTU	
14.1 Numer UN (ONZ)	Nie dotyczy
14.2 Prawidłowa nazwa przewozowa UN	Nie dotyczy
14.3 Klasy zagrożenia w	Produkt transportowany w oryginalnych opakowaniach nie stwarza zagrożenia podczas

Wydanie 2

transportie	transportu. Nie wymaga szczególnego traktowania ani oznakowania w myśl obowiązujących przepisów transportowych.
14.4 Grupa pakowania	Nie dotyczy
14.5 Zagrożenia dla środowiska	Nie dotyczy
14.6 Szczególne środki ostrożności dla użytkowników	Nie dotyczy
14.7 Transport luzem zgodnie z załącznikiem II do konwencji MARPOL 73/78 i kodeksem IBC	Nie dotyczy

sekcja 15. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW PRAWNYCH

15.1 Przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i środowiska specyficzne dla substancji	
<ul style="list-style-type: none"> • Akty prawne dotyczące klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych 	<p>Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz.U.2012 nr 0, poz.1018) wraz z późniejszymi zmianami (Dz.U.2014 poz. 6).</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Pozostałe obowiązujące akty prawne 	<ul style="list-style-type: none"> - Ustawa o substancjach chemicznych i ich mieszaninach z dnia 25 lutego 2011 r. (Dz.U.2011 nr.63 poz.322). - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006. - Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/830 z dnia 28 maja 2015 r zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (RECH). - Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH). - Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lutego 2010 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U.2010 nr.27 poz.140) - Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz.U.2005 nr.11 poz.86) wraz z późniejszymi zmianami - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz.U.2005 nr.259 poz.2173) - Oświadczenie Rządowe z dnia 24 września 2002 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz.U.2002 nr.194 poz.1629) wraz z późniejszymi zmianami - Ustawa z dn. 20 kwietnia 2004 r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (Dz.U.2004 nr.96 poz.959) - Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.2003 nr.169 poz.1650) tekst jednolity - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U.2001 nr.112 poz.1206)
15.2 Ocena bezpieczeństwa	Nie dotyczy

Wydanie 2

chemicznego	
-------------	--

sekcja 16. INNE INFORMACJE	
Skróty:	<p>numer CAS – Chemical Abstract Service number PBT – Trwały, zdolny do akumulacji i toksyczny vPvB – bardzo trwały i o bardzo dużej zdolności do akumulacji numer WE – numer przypisany substancji chemicznej w Europejskim Wykazie Istniejących Substancji o Znaczeniu Komercyjnym (EINECS - <i>ang.</i> European Inventory of Existing Chemical Substances), lub numer przypisany substancji w Europejskim Wykazie Notyfikowanych Substancji Chemicznych (ELINCS - <i>ang.</i> European List of Notified Chemical Substances), lub numer w wykazie substancji chemicznych wymienionych w publikacji "No-longer polymers" rozporządzenie REACH – Rozporządzenie dotyczące Rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowania ograniczeń w zakresie chemikaliów. Substancja/mieszanina CMR – substancja/mieszanina rakotwórcza, mutagenna, działająca szkodliwie na rozrodczość. ADR – międzynarodowa konwencja dotycząca drogowego przewozu towarów i ładunków niebezpiecznych. NDS – Najwyższe dopuszczalne stężenie w środowisku pracy. NDSch – Najwyższe dopuszczalne stężenie chwilowe. GHS – Globalnie Zharmonizowany System Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów CLP – Rozporządzenie wdrażające system GHS DSB – dopuszczalne stężenie w materiale biologicznym</p>
Niezbędne szkolenia:	Nie dotyczy
Ograniczenia w stosowaniu:	Nie dotyczy
Inne:	<ul style="list-style-type: none"> Kartę charakterystyki opracowano w Kopalni Nowy Łąd Sp. z o.o. Karta charakterystyki jest zgodna z Rozporządzeniem (UE) 2015/830 z dnia 28 maja 2015 r. Zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (załącznik V) substancja jest zwolniona z obowiązku rejestracji w systemie REACH.
Źródła danych, na podstawie których powstała niniejsza karta charakterystyki:	Informacje zawarte w niniejszej karcie są zgodne z obecnym stanem wiedzy i zostały zebrane pod kątem wymagań bezpieczeństwa, nie stanowiąc jednocześnie gwarancji własności produktu. Karta ta nie zwalnia użytkownika produktu z przestrzegania wszystkich norm prawnych, administracyjnych i przepisów odnośnie produktu, higieny i bezpieczeństwa pracy.
Zmiany dokonane w karcie w przypadku aktualizacji:	Zmiana nazwy produktów- p.1.1.Identyfikator produktu. Ogólna i dostosowująca zmiana karty charakterystyki.